

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ»

УДК 378:61:005.6

DOI 10.11603/me.2414-5998.2019.3.10119

**В. М. Лісовий, В. А. Капустник, В. Д. Марковський,
І. В. Завгородній, А. М. Мацько**

Харківський національний медичний університет

**РОЛЬ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

V. M. Lisovyi, V. A. Kapustnyk, V. D. Markovskiy, I. V. Zavgorodnii, A. M. Matsko

Kharkiv National Medical University

**ROLE OF MODERN INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN PROVIDING
QUALITY OF MEDICAL EDUCATION**

Мета роботи – поліпшити якість медичної освіти завдяки використанню сучасних інформаційних технологій.

Основна частина. У статті наведено роль сучасних інформаційних технологій у забезпеченні якості медичної освіти. Реформа системи охорони здоров'я потребує послідовних змін у підготовці сучасного фахівця з належним рівнем компетентностей, володіння теоретичними знаннями та практичними навичками, підготовленого до ринкових відносин у питаннях надання медичних послуг. Одним з важливих передумов забезпечення якості вищої медичної освіти є впровадження в навчальний процес електронної освіти (e-learning) нового рівня або «відкритого навчання», що є особливо важливим для підготовки сучасного фахівця.

Висновок. З метою поліпшення якості медичної освіти необхідне урахування певних особливостей медичної електронної освіти, зокрема її практично-орієнтованого змісту, стандартизації прийняття рішень лікувально-діагностичного спрямування (протоколи надання медичної допомоги), посилення вимог до набуття навичок менеджера медичної галузі, готовності до роботи на ринку праці та медичних послуг.

Ключові слова: сучасні інформаційні технології; електронна освіта.

The aim of the work – to improve the quality of medical education through the use of modern information technologies.

The main body. The article presents the role of modern information technologies in ensuring the quality of medical education. The reform of the health care system requires consistent changes in the training of a modern specialist with an appropriate level of competence, knowledge of the theoretical knowledge and practical skills prepared for market relations in the field of medical services provision. One of the most important prerequisites for ensuring the quality of higher medical education is the introduction of a new level of e-learning or "open learning" in the educational process, which is especially important for the training of a modern specialist.

Conclusion. In order to improve the quality of medical education, it is necessary to take into account certain peculiarities of medical e-education, in particular its practical content, standardization of decision-making in the medical and diagnostic direction (protocols of medical aid provision), strengthening of the requirements for acquiring skills of the manager of the medical industry, readiness for work in the labor market and medical services.

Key words: modern information technologies; electronic education.

Вступ. «Стратегічні напрямки діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти на період 2017–2020 років» визначають, що, керуючись Європейськими стандартами і рекомендаціями, Національне агентство сприяє відповідності внутрішніх систем забезпечення якості закладів вищої освіти України таким принципам європейських стандартів, як, зокрема, наявність у закладах вищої освіти необхідних ресурсів для здійснення освітньої діяльності та підтримки студентів, у тому числі й засобів інформаційних технологій.

Одним із основних завдань Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки є створення сучасної матеріально-технічної бази для системи освіти, забезпечення умов для розвитку індустрії сучасних засобів навчання (навчально-методичних, електронних, технічних, інформаційно-комунікаційних тощо). Важливо, що одним із механізмів реалізації Національної стратегії розвитку освіти визначено інформатизацію освіти, а саме: впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

© В. М. Лісовий, В. А. Капустник, В. Д. Марковський та ін.

Розвиток інформаційного суспільства [3] передбачає низку пріоритетних заходів, зокрема: забезпечення інформатизації освіти; формування та впровадження інформаційного освітнього середовища; розроблення індивідуальних модульних навчальних програм; розвиток мережі електронних бібліотек; створення системи дистанційного навчання; створення відкритої мережі освітніх ресурсів.

Власне кажучи, ідеться про необхідність широкого залучення елементів електронної освіти в навчальний процес у закладах вищої освіти, у тому числі й медичної.

Мета роботи – поліпшити якість медичної освіти завдяки використанню сучасних інформаційних технологій.

Основна частина. Реформа системи охорони здоров'я потребує послідовних змін у підготовці сучасного фахівця з належним рівнем компетентностей, володіння теоретичними знаннями та практичними навичками, підготовленого до ринкових відносин у питаннях надання медичних послуг. Однією з важливих передумов забезпечення якості вищої медичної освіти є впровадження в навчальний процес електронної освіти (e-learning) нового рівня або «відкритого навчання» [1], що є особливо важливим для підготовки сучасного фахівця для ринку медичних послуг.

Зазвичай під електронною освітою розуміють цілеспрямовану навчальну діяльність, яка містить одночасно навчання та вивчення, а для спілкування з аудиторією використовує переважно ІТ-технології.

«Використання нових мультимедійних технологій та Інтернету для покращення якості навчання шляхом спрощення доступу до ресурсів та сервісів, а також за рахунок віддаленого обміну та співпраці», – саме так визначають цей термін Європейська комісія та План дій щодо електронної освіти (2001).

Слід взяти до уваги наявність деяких істотних переваг та можливостей електронного навчання, порівняно з традиційними підходами, а саме: незалежність від часу та місця проведення занять; гнучкий розклад; широкий доступ до матеріалів та більшого їх розмаїття; наявність навчальних матеріалів в електронному вигляді; можливість повторного прослуховування; широкий зворотний зв'язок із викладачами [3].

Термін «електронна освіта» належить до освітнього використання технологій, які можна застосовувати для підтримки практично будь-якого

аспекту медичної освіти [4]. При цьому кожен курс навчальної дисципліни може викладатися або суто он-лайн, або надавати одночасно онлайн-навчання і навчання «лице у лице» (таке об'єднання зазвичай зветься «змішане навчання»).

До головних компонентів системи «e-learning» стосовно аспектів організації навчального процесу у медичних закладах вищої освіти, у першу чергу, належать: е-учень, е-викладач та інші ролі; е-логістика та е-адміністрування; е-оцінювання; підтримка е-спільнот; педагог-технолог; е-бібліотекар.

Найбільшу зацікавленість викликає контент та процес е-навчання [4]. Контент у середовищі електронного навчання може бути поданий у різних формах. До них належать: матеріали курсу (посібник, лекційні слайди); бібліотека (сучасна е-бібліотека із доступом до електронних книг, журналів, подкастів, бібліографічних та наукових баз даних; надання навчального контенту на комп'ютерній основі); Інтернет у цілому як потенційне джерело е-контенту.

Щодо самого процесу е-навчання, то стандартними видами діяльності в е-навчанні є: участь студентів в онлайн-обговорюваннях, чати та інші форми конференцій, проведення тестів та оцінювання, робота з короткими завданнями, заповнення веб-форм тощо.

При оцінюванні набору інструментальних засобів, які використовуються в е-освіті, слід наголосити на тому, що одним із найбільш поширених підходів є використання віртуального навчального середовища (VLE), яке являє собою єдине середовище для е-навчання та складається з широкого діапазону інструментальних засобів доставки контенту і взаємодії з учнями та адмініструванням.

Інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в організації освітнього процесу модулюють не лише впровадження електронного навчання у традиційне навчання, а й якісний перехід до освітньої системи, що має назву «смарт-освіта» (smarteducation), яку сьогодні кваліфікують як нову парадигму сучасної системи освіти [2]. При цьому важливими основними принципами смарт-освіти є: використання актуальної інформації навчальної програми для розв'язання навчальних задач; організація самостійної діяльності студентів; реалізація навчального процесу в розподіленому середовищі навчання; взаємодія студентів із професійним співтовариством; гнучкі освітні траєкторії, індивідуалізація навчання; багатогранність

освітньої діяльності. Тобто мова йде про адаптивну реалізацію навчального процесу, в якому використовуються смарт-технології. Важливим є також такий вектор розвитку вузівської освіти, як поєднання процесів навчання зі створенням віртуального освітнього середовища, використання інтерактивних засобів навчання регулярного оновлення та поновлення контенту навчання, забезпечення функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Практична реалізація стратегії електронної освіти в медичному закладі вищої освіти, на наш погляд, крім засобів забезпечення засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань (е-бібліотека, репозитарій, навчальні онлайн-платформи, засоби дистанційного навчання), повинна забезпечувати можливість оволодіння технікою виконання маніпуляційних навичок, відпрацювання медичних діагностичних та лікувальних технологій на симуляційному обладнанні тощо. Таким чином, йдеться

Список літератури

1. Багрій-Заяць О. А. Обґрунтування ефективності використання e-learning у сучасній вищій медичній освіті / О. А. Багрій-Заяць // Медична інформатика та інженерія. – 2015. – № 3. – С. 69–74.
2. Гуревич Р. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти / Р. Гуревич, М. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2016. – № 4. – С. 71–78.

References

1. Bahrii-Zayats, O.A. (2015). Obhruntuvannia efektyvnosti vykorystannia e-learning u suchasniy vyshchiiy medychnii osviti [Substantiation of the effectiveness of using e-learning in modern higher medical education]. *Medychna informatyka ta inzheneriia – Medical Informatics and Engineering*, 3, 69-74 [in Ukrainian].
2. Hurevych, R., & Kademiia, M. (2016). Smart-osvita – nova paradyhma suchasnoi systemy osvity [Smart education – a new paradigm of modern education system]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnyimi systemamy – The Theory and Practice of Social Systems Management*, 4, 71-78 [in Ukrainian].

про необхідність урахування певних особливостей медичної електронної освіти, зокрема її практично-орієнтованого змісту, стандартизації прийняття рішень лікувально-діагностичного спрямування (протоколи надання медичної допомоги). Саме ці особливості підготовки сучасного медичного фахівця повинні бути враховані при використанні всіх сучасних технологій електронної освіти, що слід вважати важливою передумовою забезпечення якості знань.

Висновок. З метою поліпшення якості медичної освіти необхідне урахування певних особливостей медичної електронної освіти, зокрема її практично-орієнтованого змісту, стандартизації прийняття рішень лікувально-діагностичного спрямування (протоколи надання медичної допомоги), посилення вимог до набуття навичок менеджера медичної галузі, готовності до роботи на ринку праці та медичних послуг.

3. Федорчук М. В. Сутність і стан упровадження електронної освіти в Україні / М. В. Федорчук // Право і безпека. – 2015. – № 4 (59). – С. 61–66.
4. Элауэй Рейчел. Руководство АМЭЕ № 32: Электронное обучение в медицинском образовании. Часть 1: Обучение, преподавание и оценка знаний / Рейчел Элауэй, Кен Мастерс // Медицинское образование и профессиональное развитие. – 2011. – № 4 (6). – С. 13–28.

3. Fedorchuk, M.V. (2015). Sutnist i stan uprovadzhennia elektronnoi osvity v Ukraini [Essence and state of implementation of e-education in Ukraine]. *Pravo i bezpeka – Law and Safety*, 4 (59), 61-66 [in Ukrainian].
4. Elauey, R., & Masters, K. (2011). Rukovodstvo AMEE № 32: Elektronnoye obucheniye v meditsinskom obrazovanii. Chast 1: Obucheniye, prepodavaniye i otsenka znanii [AMEE Guide 32: e-Learning in medical education. Part 1: Learning, teaching and assessment]. *Meditsinskoye obrazovaniye i professionalnoye razvitiye – Medical Education and Professional Development*, 4 (6), 13-28 [in Russian].

Отримано 05.04.19

Електронна адреса для листування: nn-c@ukr.net